

การศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

THE STUDY OF KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND APPLYING SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY TO DAILY LIFE OF UNDERGRADUATE STUDENTS
FACULTY OF ADMINISTRATION AND MANAGEMENT,
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

ศรวณี พึ่งผู้นำ

Saravanee Phuengpunum

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการจัดการ คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

saravanee.ph@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ระเบียบวิธีวิจัย คือ รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 579 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบทดสอบรายคู่ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 19.60 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และมีรายได้ 3,000-5,000 บาทต่อเดือน มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และในการวัดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า จากคะแนนเต็ม 24 ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.95 (ระดับปานกลาง) และมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันระดับปานกลาง โดยกิจกรรมที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากที่สุด คือ การเปิดเครื่องปรับอากาศที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียสที่บ้านหรือห้องพัก ส่วนกิจกรรมที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้น้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อไม่สบายจะเลือกกินยาแผนปัจจุบันมากกว่ายาสมุนไพร

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ชีวิตประจำวัน, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The objective of this research was to study in understanding of Sufficiency Economy Philosophy and apply such Sufficiency Economy Philosophy in daily life of undergraduate students of the Faculty of Administration and Management, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang.

Research methodology was to collect data from the questionnaire with 579 samples. Data were analyzed by quantitative analysis using percentage, mean, standard deviation and multiple comparisons test. The statistical significance was determined at the 0.05 level.

With regard to the result of this research, found that the representative samples, mostly females, at average age of 19.60 years and studying in a first-year student having income of 3,000-5,000 Baht/month shall acknowledge information of Sufficiency Economy Philosophy in high level from television media most. In relation to test of understanding of Sufficiency Economy Philosophy, found that from the total of 24 scores, they can make 15.95 scores (medium level) and apply such Sufficiency Economy Philosophy for daily life in the moderate rate. The activity which shall use of daily Sufficiency Economy Philosophy most is to turn on air condition at 25 degrees Celsius at their home or dormitory but the activity which shall use of daily Sufficiency Economy Philosophy least is to if they are sick, they shall choose to take conventional medicine more than herbal medicine.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Daily Life, Undergraduate Students

บทนำ

ในปีพ.ศ. 2531-2539 ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของรายได้ประชาชาติสูงมาก อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 9.4 โดยในปีพ.ศ. 2532 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงมากถึงร้อยละ 12.2 (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์) จากการบริหาร โภคสินค้าฟุ่มเฟือย การลงทุน การส่งออกที่ขยายตัวอย่างมาก และจากการพัฒนาเศรษฐกิจใน

ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดภาวะเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ มีการเก็งกำไรในภาคอสังหาริมทรัพย์อย่างมาก (พัฒน จิรชนากิจ และอรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์, 2557) ผลักดันให้ทุกฝ่ายเข้าใจว่าเศรษฐกิจไทยจะรุ่งเรืองต่อไปอีกยาวนานอย่างมีอภายุคยิ่งได้ แต่เพียงช่วงเวลาไม่นาน ใน พ.ศ. 2540 ภาวะเศรษฐกิจกลับตกต่ำลงอย่างรวดเร็ว รายได้ประชาชาติลดลงร้อยละ 1.8 เนื่องจากปัญหาโครงสร้างการส่งออกของไทยที่พึ่งพิงทั้งปัจจัยการผลิตและตลาดต่างประเทศมากเกินไป มีการนำเข้ามากจนขาดดุลการค้า เงินบาทลดค่าอย่างรวดเร็ว การออมภายในประเทศต่ำกว่าการลงทุนรวม สถาบันการเงินภาคเอกชนมีการกู้เงินจากต่างประเทศ รวมถึงปัญหาการปล่อยสินเชื่อในสถาบันการเงินต่างๆ ส่งผลให้เกิดการปิดสถาบันการเงิน การว่างงาน ความเหลื่อมล้ำของรายได้มากขึ้น และส่งผลเสียต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศต่อไป (เฉลิมพงษ์ คงเจริญ, 2553)

ภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 (ประสาร ไตรรัตน์วรกุล, 2559) เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมอบแนวทางแก้ปัญหาให้กับประเทศซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า

"...การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่าอุ้มชูตนเองได้ให้มีพอเพียงกับตนเอง ..."

การพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกัน โดยอาศัยความรู้และคุณธรรม มุ่งเน้นให้เกิดการพิจารณาอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารประเทศ เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงการมีรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งระบบเศรษฐกิจและวิถีแห่งการปฏิบัติตนที่ได้ออกแบบโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศทั้งทางภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ (มูลนิธิชัยพัฒนา, ออนไลน์)

แม้จะมีการรณรงค์ให้ประชาชนรับรู้ว่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนทางที่จะนำไปสู่เสถียรภาพทางการเงิน และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน แต่ปัญหาคือประชาชนบางกลุ่มยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ไม่สามารถน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง และเห็นผลเป็นรูปธรรม

คณะกรรมการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังเป็นหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการผลิตบัณฑิตที่จะเป็นผู้นำด้านการบริหารและจัดการด้วยเทคโนโลยีในระดับสากล บัณฑิตของคณะกรรมการบริหารและจัดการเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เป็นผู้มีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน หากมีความสนใจและเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะมีส่วนในการเป็นพลังขับเคลื่อนให้แนวทางการพัฒนาประเทศมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเพื่อเป็นคนต้นแบบในสังคม ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาว่านักศึกษาของคณะกรรมการบริหารและจัดการมีความรู้ความเข้าใจ และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร เพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาด้านเศรษฐกิจพอเพียงของคณะและสถาบัน ซึ่งจะสามารถขยายผลไปสู่การปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำแนกตามชั้นปี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำแนกตามชั้นปี

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยครั้งนี้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาเป็นกรอบในการพัฒนาแบบจำลองและการสร้างแบบสอบถาม ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 ห่วง ดังนี้ (มูลนิธิชัยพัฒนา, ออนไลน์)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยเงื่อนไขของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 เงื่อนไข ได้แก่

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน และ ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน

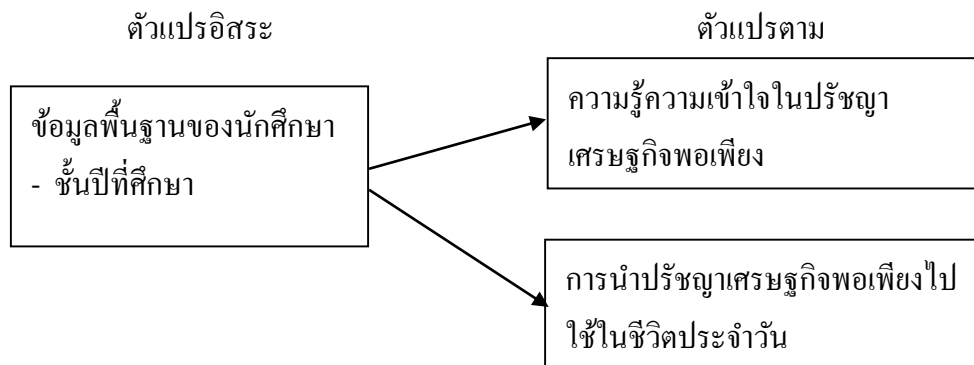
2. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

มีงานวิจัยในอดีตหลายงานที่ศึกษาเรื่องการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชนในสาขาอาชีพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสายน้ำผึ้ง รัตนงาน (2547) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิต ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน ปวัน มีนรักษ์เรืองเดช (2549) ศึกษาเรื่องการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ หรือสมเกียรติ ชัยพิบูลย์ (2557) ศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองจิกสี หมู่ที่ 9 ตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร เป็นต้น

รวมถึงมีการศึกษาเรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนกลุ่มนักเรียน นักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เช่น สันสกฤต มุณีโมไนย (2551) ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ศึกษากรณีนักศึกษาปริญญาโทภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กานดา เต๊ะขันหมาก (2556) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บุญกร คำโฮม และศุภัญญา จันทรุกขา (2558) ศึกษาแบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รวมถึงวาริ คลังศิริ (2558) ศึกษาเรื่องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นต้น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาที่มีชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรในการศึกษา แบ่งออกเป็น

1. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษากรณี นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยแบ่งเป็นสองด้าน คือ 1. ความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 2. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 728 คน (คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2557)

กลุ่มตัวอย่าง จากตารางการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ที่ประชากร 750 คน ในระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 254 คน แต่เนื่องจากเพื่อชดเชยกรณีการตอบแบบสอบถามกลับมาไม่ครบ ผู้วิจัยจึงแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาทุกคน ซึ่งผลการตอบรับคือ ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 579 ชุด หรือ เท่ากับร้อยละ 79.53 ของประชากร ซึ่งจำนวนนี้มากกว่าจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมหรือ 254 คน ทำให้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 579 คนนี้เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ชั้นปี สาขาวิชา รายได้ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคำถามปรนัย จำนวนคำถามทั้งสิ้น 24 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีจำนวนคำถามทั้งสิ้น 36 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการข้อเสนอแนะในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

การวัดผล

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามส่วนที่ 1 วิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เกณฑ์ในการวัด 3 ระดับ คือ “ภายใน 6 เดือน” เท่ากับ 3 คะแนน “มากกว่า 6 เดือน” เท่ากับ 2 คะแนน และ “ไม่เคย” เท่ากับ 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์เพื่อแปรผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.66	การรับรู้ต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.67 - 2.33	การรับรู้ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.00	การรับรู้มาก

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจ ใช้เกณฑ์ในการวัด คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยมีเกณฑ์เพื่อแปรผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1 - 8	ความรู้ความเข้าใจต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	9 - 16	ความรู้ความเข้าใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	17 - 24	ความรู้ความเข้าใจมาก

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามส่วนที่ 3 วิเคราะห์การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้เกณฑ์ในการวัด 3 ระดับ คือ “บ่อยครั้ง” เท่ากับ 3 คะแนน “บางครั้ง” เท่ากับ 2 คะแนน และ “ไม่เคย” เท่ากับ 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์เพื่อแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.66	การนำไปใช้น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.67 - 2.33	การนำไปใช้ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.00	การนำไปใช้มาก

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่อจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ ทราบลักษณะพื้นฐานทั่วไปของประชากร และสรุปลักษณะตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ทั้งนี้จะทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนตามมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การทดสอบ t-test , F-test (One Way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ของตัวแปรตัวอิสระและตัวแปรตาม

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 579 คน พบว่า ร้อยละ 68.4 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 19.60 ปี ร้อยละ 30.4 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 47.5 ศึกษาอยู่สาขาวิชาบริหารธุรกิจเกษตร และ ร้อยละ 37.8 มีรายได้ 3,000-5,000 บาทต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งข้อมูลโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.65 อยู่ระดับมาก) รองลงมาคือจากอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.61 อยู่ระดับมาก) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.86 หรือ จำนวน 335 คน มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.36) ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (15.95 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน) และมีการนำไปใช้ระดับปานกลาง (2.04 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3.00 คะแนน)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด (16.301 คะแนน) และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด (15.546 คะแนน)

แต่จากตารางที่ 2 ค่า $F = 2.182$ ($Sig > 0.05$) แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกัน ภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แยกตามชั้นปี

ชั้นปี	ระดับความรู้ความเข้าใจ			คะแนน (เต็ม 24.000)	รวม (คน)
	น้อย	ปานกลาง	มาก		
ชั้นปีที่ 1	3	75	98	16.301	176
ชั้นปีที่ 2	10	54	59	15.546	123
ชั้นปีที่ 3	3	81	82	15.982	166
ชั้นปีที่ 4	6	52	56	15.623	114
รวม (คน)	22	262	295		579

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน

	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	67.048	3	22.349	2.182	.089
ภายในกลุ่ม	5890.292	575	10.244		
รวม	5957.340	578			

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีประจำวันต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีประจำวันมากที่สุด (ระดับคะแนน 2.080) และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีการนำไปใช้น้อยที่สุด (ระดับคะแนน 2.000) จากตารางที่ 4 ค่า $F = 2.789$ ($Sig < 0.05$) แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน ภาพรวมมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีประจำวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในตารางที่ 5 การเปรียบเทียบแบบ Multiple Comparisons พบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และของนักศึกษานปี 2 แตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 3 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน แยกตามชั้นปี

ชั้นปี	ระดับการนำไปใช้			ระดับคะแนน (เต็ม 3.000)	รวม (คน)
	น้อย	ปานกลาง	มาก		
ชั้นปีที่ 1	3	156	17	2.080	176
ชั้นปีที่ 2	3	117	3	2.000	123
ชั้นปีที่ 3	6	151	9	2.018	166
ชั้นปีที่ 4	2	101	11	2.079	114
รวม (คน)	14	525	40		579

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน

	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.342	3	.114	2.789*	.040
ภายในกลุ่ม	23.500	575	.041		
รวม	23.842	578			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ทดสอบสมมติฐาน นักศึกษาที่มีชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันต่างกัน

(I) ชั้นปี	(J) ชั้นปี	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence interval	
					Lower	Upper
ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	.057*	.024	.017	.010	.103
	ชั้นปีที่ 3	.037	.02	.090	-.006	.080
	ชั้นปีที่ 4	-.003	.024	.910	-.051	.045
ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1	-.057*	.024	.017	-.103	-.010
	ชั้นปีที่ 3	-.020	.024	.416	-.067	.028
	ชั้นปีที่ 4	-.060*	.026	.024	-.111	-.008

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(I) ชั้นปี	(J) ชั้นปี	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence interval	
					Lower	Upper
ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 1	-.037	.022	.090	-.080	.006
	ชั้นปีที่ 2	.020	.024	.416	-.028	.067
	ชั้นปีที่ 4	.040	.025	.105	-.088	.008
ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 1	-.003	.024	.910	-.045	.051
	ชั้นปีที่ 2	.060*	.026	.024	.008	.111
	ชั้นปีที่ 3	.040	.025	.105	-.008	.088

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานั้น กลุ่มตัวอย่างแสดงข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ดี บุคคลทุกอาชีพทุกวัยสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ จะช่วยสร้างให้เศรษฐกิจโดยรวมมีคุณภาพและมีความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน จังหวัด และประเทศ
2. การออมเงินเป็นเรื่องใกล้ตัวนักศึกษามาก การซื้อสินค้าจำเป็น การรู้จักพอ มีเงินเก็บทุก เดือน ไม่มีหนี้สิน ใช้จ่ายอย่างรอบคอบ ลดการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ตระหนักว่าเงินที่ใช้อยู่นี้เป็นเงิน ของผู้ปกครอง การนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) การใช้จักรยาน รวมถึงการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ
3. ควรเพิ่มการส่งเสริมผลดีที่ตามมาเมื่อใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อต่างๆ ที่ได้รับความ นิยม เช่น โทรทัศน์ สร้างเป็นกิจกรรมที่เป็นชัดเจน เช่น กิจกรรมเสวนา ปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก
4. วัยรุ่นมักจะมีแนวคิดวัตถุนิยมมากขึ้น การตามเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้ การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำได้ยากขึ้น และการศึกษาในระดับอุดมศึกษายังมีวิชาที่ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงน้อย

อภิปรายผล

การศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ

ทหารลาดกระบัง รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 579 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวาริ คลังศิริ (2558) ในขณะที่งานวิจัยของสันสกฤต มุณีโมไนย (2551) พบว่ามีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากงานวิจัยของสันสกฤต มุณีโมไนย (2551) เก็บข้อมูลจากผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยทำงาน แตกต่างจากผู้เรียนระดับปริญญาตรีที่ยังได้รับข้อมูลผ่านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กลุ่มตัวอย่างได้รับมากที่สุดคือจากโทรทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของปวัน มินรัักษ์เรืองเดช (2549) และกานดา เต๊ะขันหมาก (2556) รองลงมาคือจากอินเทอร์เน็ต ในส่วนของการวัดระดับความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน พบว่า คะแนนสูงสุดได้เท่ากับ 22 คะแนน คะแนนต่ำสุด เท่ากับ 4 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.95 (ระดับปานกลาง) สอดคล้องกับงานวิจัยของกานดา เต๊ะขันหมาก (2556)

นักศึกษาชั้นปีต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาริ คลังศิริ (2558) ที่พบว่าชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการรับรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

นักศึกษาชั้นปีต่างก็นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษาชั้นปี 1 ยังมีการใช้จ่ายในสินค้าฟุ่มเฟือยน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีอื่นที่อายุมากขึ้น ทำให้รู้จักสินค้าต่างๆ รู้จักเพื่อน และเข้าสังคมมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 90.50 หรือ 524 คนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันระดับปานกลาง แตกต่างจากงานวิจัยของสมเกียรติชัยพิบูลย์ (2557) ที่ศึกษากับชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพิจิตร งานวิจัยของบุษกร คำโฮม และศุภกัญญา จันทรุกขา (2558) ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาที่จังหวัดอุบลราชธานี และงานวิจัยของวาริ คลังศิริ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในระดับมาก อาจเนื่องจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมของกลุ่มประชากรระหว่างกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากที่สุด ได้แก่ การเปิดเครื่องปรับอากาศที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียสที่บ้านหรือห้องพัก รองลงมา ได้แก่ ในการเดินทาง มีการใช้บริการรถเมล์หรือรถไฟฟ้าสลับกับการใช้รถส่วนตัว เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ข้อความการติดฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นข้อความที่ผู้ใช้สังเกตได้อย่างชัดเจน ทำให้มีความตระหนัก

เรื่องนี้มาก ส่วนในการเดินทางนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้จากการทำงาน ทำให้นิยมใช้บริการรถสาธารณะมากกว่ารถส่วนตัว

ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้น้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อไม่สบายจะเลือกกินยาแผนปัจจุบันมากกว่ายาสมุนไพร เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งมักไม่รู้จักรสรสพคุณและวิธีการใช้สมุนไพร การใช้ยาแผนปัจจุบันจะบริโภคและหาได้ง่ายกว่า รวมถึงกิจกรรมการรับประทานอาหารเช้าที่ชอบ แม้ว่าอาหารนั้นจะทำให้เกิดผลเสียแก่ร่างกาย เช่น ชอบทานอาหารรสจัด อาหารที่มีไขมันสูง หรืออาหารจานด่วน (Fast Food) สอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา แก้วช่อม และนรินทร์ สังข์รักษา (2553) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบัน รูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษาที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทำให้การบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้อง การอยู่หอพักและชีวิตส่วนใหญ่ในรั้วมหาวิทยาลัยจึงทำให้นักศึกษาขาดการดูแลเรื่องการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น ควรมีการเพิ่มเติมความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเนื้อหาที่เข้าใจง่าย และเข้าถึงหมู่วัยรุ่นให้มากขึ้น เช่น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มี Application ที่สามารถ Download โดยไม่เสียเงิน ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจและนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น
2. ควรมีการให้ความรู้ในกิจกรรมที่วัยรุ่นยังนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้น้อย เช่น ความรู้และประโยชน์ของสมุนไพร ราคาที่ถูกกว่ายาแผนปัจจุบัน การผลิตสมุนไพรให้รับประทานง่ายขึ้น ราคาและคุณค่าทางอาหารของอาหารจานด่วนเปรียบเทียบกับอาหารอื่น รวมถึงความรู้เรื่องการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของทั้งตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวนักศึกษาโดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจอย่างมาก
3. ควรจัดกิจกรรมนักศึกษาหรือแทรกเนื้อหาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนในทุกระดับการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักธุรกิจ ผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตสื่อให้ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนในหมู่มากต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้จากการสนับสนุนทุนวิจัยของคณะกรรมการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

บรรณานุกรม

- กานดา เต๊ะขันหมาก. (2556). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เฉลิมพงษ์ คงเจริญ. (2553). ระบบเศรษฐกิจไทยก่อนวิกฤตการณ์การเงิน พ.ศ. 2540 (พ.ศ. 2530 - 2540). *เอกสารวิชาการหมายเลข 713*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- คณะกรรมการบริหารและจัดการ. (2557). จำนวนนักศึกษา. เอกสารอัดสำเนาประกอบการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- บุษกร คำโฮม และศุภกัญญา จักทรุกขา. (2558). แบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารปัญญาภิวัตน์*. 7 (ฉบับพิเศษ). 86-97.
- ปวัน มีนรัักษ์เรืองเดช. (2549). การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประสาร ไตรรัตน์วรกุล. (2559). คอลัมน์ ระดมสมอง เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2559, จาก http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1466661084
- พัฒน์ จิรชนากิจ และอรุณี ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างเงินเพื่อกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ. *รวมบทความคัดย่อ การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 28 มีนาคม 2557*. 2014-2023.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2559, จาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/19-2009-10-30-07-44-57.html?preview=1

- วนิดา แก้วข่อม และนรินทร์ สังข์รักษา. (2553). พฤติกรรมการบริโภคอาหารขยะ ของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีในจังหวัดนครปฐม : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และ
มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 1(2). 114-125.
- วารี คลังศิริ. (2558). การรับรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี.
- สมเกียรติ ชัยพิบูลย์. (2557). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน
เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองจิกสี หมู่ที่ 9 ตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 33(2). 74-85.
- สันสฤต มณีโมไนย. (2551). ความรู้ ความเข้าใจ และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ
ดำเนินชีวิต กรณีศึกษา นักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สายน้ำผึ้ง รัตนงาม. (2547). ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา
สมาชิกเสถียรธรรมสถาน. ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายได้ประชาชาติ 2544 (2523 - 2544).
[ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2559 จาก [http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?
nid=5214&filename=ni_page](http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=5214&filename=ni_page)